

ЛАК- ХАУЗ

Ірина Базілі влаштувалася на роботу в Лак-хаузі, що на околиці Берклі, в 2010 році – двадцятитрирічна і майже позбавлена ілюзій, бо з п'ятнадцяти літ маялася по світу, змінюючи міста й роботу. У неї і в гадці не було, що тут, у цьому інтернаті для людей похилого віку, вона знайде чудову роботу й упродовж наступних трьох років почуватиметься такою ж щасливою, як у дитинстві, перш ніж її доля пішла шкереберть. Заснований у середині 1900-х з метою надання притулку незаможним старикам інтернат Лак-хауз хтосьна чому одразу привабив прогресивних інтелектуалів, рішучих езотериків та посередніх митців. Із часом інтернат багато в чому змінився, але внески кожного пожилця і далі відповідали його грошовим надходженням, що теоретично давало змогу дотримуватися певного соціального та расового розмаїття. На практиці ж усі вони були білими представниками середнього класу, а розмаїття полягало в незначних відмінностях між вільнодумцями, шукачами духовних шляхів, соціальними та екологічними активістами, нігілістами й нечисленними хіпі, незначна кількість яких досі мешкала біля затоки Сан-Франциско.

Під час першої зустрічі директор закладу Ганс Фойгт пояснив Ірині, що вона надто молода для такої відповідальної посади, але – з огляду на необхідність швидко заповнити вакансію у відділі адміністрування та допомоги – її можуть оформити тимчасово, поки знайдуть відповідного працівника. Ірині спало на думку, що те саме можна було б сказати й про нього: директор скидався на щокатого хлопця з ранньою лисиною, для якого посада керівника цього закладу була вочевидь зависокою. Згодом дівчина пересвідчилася, що зовнішність Фойгта на певній відстані та ще й при тьмяному світлі оманлива, бо насправді йому вже виповнилося п'ятдесят чотири роки, і він виявився чудовим адміністратором. Ірина запевнила його, що брак знань компенсує досвід роботи зі стариками, набутий нею на батьківщині, в Молдавії.

Сором'язлива посмішка претендентки розчулила директора, і той навіть забув спитати рекомендаційного листа й почав перераховувати пов'язані з посадою повинності, які взагалі-то можна було окреслити кількома словами: полегшувати життя пожилців другого та третього рівнів. Пожилцями першого рівня, які пробували незалежно, наче квартиранти, в будинку з помешканнями, Ірина не мусила опікуватися, так само як і четвертого, доречно названого «Раєм», бо тамтешні мешканці чекали переселення на небо, здебільшого дрімали й не потребували її послуг. Ірина повинна була супроводити стариків на консультації до лікарів, адвокатів та бухгалтерів, допомагаючи їм заповнювати медичні та податкові картки, ходити з ними за покупками та в інших справах. Єдиний її зв'язок із мешканцями «Раю» полягав у організації їхніх похорон, причому – як зазначив Ганс Фойгт – у кожному конкретному випадку вона отримуватиме детальні інструкції, оскільки бажання помираючих та їхніх родичів не завжди

збігаються. Серед пожилеців Лак-хаузу були представники різних релігій, і зазвичай похорон перетворювався на доволі непросту екуменічну церемонію.

Ганс Фойгт пояснив їй також, що лише службовий персонал – доглядальниці та медсестри - зобов'язаний носити уніформу, проте для решти працівників існують неписані правила щодо вбрання; критерієм тут виступають поважання та добрий смак. Приміром, футболка із вибивної тканини із зображенням Малкольма Х, в яку вирядилася Ірина, абсолютно недоречна в їхньому закладі, пишномовно заявив він. Насправді на футболці був зображений не Малкольм Х, а Че Гевара, проте Ірина не стала цього уточнювати, здогадавшись, що Ганс Фойгт поняття зеленого не має про партизана, якого через півстоліття після його епопеї і далі обожнювали на Кубі та купка радикалів у Берклі, де вона мешкала. Футболка, за яку вона віддала два долари в крамниці вживаного одягу, була майже новою.

- У нас заборонено палити, – попередив директор.

- Я не палю і не п'ю, містере.

- Ви маєте добре здоров'я? Це важливо, коли опікуєшся стариками.

- Так.

- Є щось таке, що я повинен знати?

- Я обожнюю відеоігри та фантастику. Знаєте, Толкіна, Ніла Геймана, Філіпа Пулмана. А ще я підробляю, миючи собак, але це забирає небагато часу.

- Що ви робите на дозвіллі, то ваша справа, дівчино, але на роботі ви не повинні відволікатися.

- Авжеж. Знаєте, містере, якщо ви дасте мені шанс, то самі побачите, що я вмію добре поводитися зі старшими людьми. Ви не пошкодуєте, – мовила дівчина з удаваною самовпевненістю.

Завершивши співбесіду, директор показав їй приміщення, де знайшли прихисток двісті п'ятдесят осіб, середній вік яких становив вісімдесят п'ять років. Лак-хауз був розкішною власністю одного шоколадного магната, який подарував її місту й залишив щедрю пожертву на її фінансування. Заклад складався з головного корпусу – невеличкого претензійного палацу, де містилися службові кабінети, приміщення загального користування – бібліотека, їдальня та майстерні, а також низки симпатичних будиночків, які чудово гармонували з парком – на перший погляд диким, але насправді добре доглянутим бригадою садівників. Оселі з особними помешканнями і ті, в яких селилися пожилеці другого та третього рівнів, сполучалися між собою за допомогою просторих критих галерей, якими можна було пересуватися на візках попри примхи погоди; до того ж їхні засклені бічні стіни давали можливість милуватися природою, а це найкращий бальзам од смутку в будь-якому віці. «Рай» - бетонна будівля, що стояла віддалік од інших – дисонував би з іншими спорудами, якби не був увесь обвитий плющем. Бібліотека й гральний зал залишалися відчиненими о будь-якій порі; салон краси мав гнучкий графік роботи, а майстерні пропонували найрізноманітніші заняття від малювання до астрології тим, хто досі чекали від життя якихось

несподіванок. У крамниці забутих речей (про це сповіщав напис на дверях) порядкували волонтерки, які продавали одяг, меблі, коштовності та інші скарби, чії власники відмовлялися від них або померли.

- У нас першокласний кіноклуб. Сеанси відбуваються тричі на тиждень у бібліотеці, – озвався Ганс Фойгт.

- І які це фільми? – поцікавилася Ірина, в глибині душі сподіваючись почути, що то картини про вампірів і фантастичні стрічки.

- Відбір фільмів здійснює спеціальний комітет; вони віддають перевагу детективам, а надто стрічкам Тарантіно. Тут певною мірою захоплюються насильством, але ви не бійтеся, вони розуміють, що це гра й актори, живі-здорові, з'являються згодом в інших фільмах. Це такий собі вихлопний клапан. Чимало наших пожилців мріють когось убити, зазвичай родичів.

- Я теж – не замислюючись, відреагувала Ірина.

Ганс Фойгт вирішив, що дівчина пожартувала, й вдоволено засміявся; почуття гумору в підлеглих він цінував майже так само високо, як і терплячість.

Серед старих дерев парку сновигали довірливі білочки й блукало чимало оленів. Ганс Фойгт пояснив Ірині, що самиці приходять сюди народжувати дитинчат і не полишають їх, поки ті потребують допомоги. Він додав, що територія інтернату – справжній рай для птахів, переважно жайворонків, і звідси походить назва Лак-хауз, тобто оселя жайворонків. Численні камери на території завбачливо дозволяли спостерігати тварин у природних умовах, а водночас стежили за стариками, які могли загубитися або знепритомніти, проте заходи безпеки в Лак-хаузі не застосовувалися. Ворота вдень залишалися відчиненими, і лише двоє беззбройних охоронців обходили територію. То були відставні поліцаї сімдесяти й сімдесяти чотирьох років відповідно; власне, більше й не вимагалось, бо жоден зловмисник не гаяв би часу, нападаючи на незаможних стариків. Дорогою вони перестріли двох жінок на візках, проминули групу людей із мольбертами та фарбами – це був урок малювання просто неба; час від часу їм траплялися пожилці, котрі вигулювали собак, таких же нещасних, як і самі. Територія межувала із затокою, і в години припливу можна було вийти на каяку в океан, що й робили деякі ще не зламані болячками мешканці Лак-хаузу. «Мені б так жити», – зітхнула Ірина, ковтаючи солодкий запах сосон та лаврів і порівнюючи ці симпатичні будиночки з тими згубними лігвами, по яких вона никала з п'ятнадцяти років.

- І наостанок, міс Базілі, не можу не сказати вам про двох привидів, бо це найперше. про що вас попередять співробітниця-гаїтянки.

- Я не вірю в привидів, містере Фойгт.

- З чим вас і вітаю. Я також у них не вірю. Привиди Лак-хаузу – молода жінка в сукні з рожевими воланами й трирічний хлопчик. Це Емілі, дочка шоколадного магната. Бідолашна Емілі померла від горя, коли наприкінці сорокових років її синок утопився в басейні. Після цього магнат залишив маєток і створив фундацію.

- Малюк утопився в басейні, який ви щойно мені показали?

- Так. І, наскільки мені відомо, ніхто більше в ньому не потонув.

Невдовзі Ірина перегляне своє ставлення до привидів, бо виявить, що багатьох стариків постійно супроводжують їхні мертві; Емілі та її син були не єдиними тутешніми духами.

Вранці наступного дня Ірина вийшла на роботу в своїх найкращих джинсах і скромній блузці. Вона завважила, що в Лак-хаузі панує розслабленість, яка однак не переходить у безтурботність; заклад скидався радше на коледж, ніж на притулок для стариків. Їжа не поступалася тій, яку подавали в будь-якому солідному каліфорнійському ресторані, і по можливості була органічною. Обслуговування виглядало ефективним, а люб'язність доглядальниць та медсестер максимальною, на яку тільки можна було розраховувати в таких випадках. За кілька днів дівчина вивчила імена та примхи як колежанок, так і своїх підопічних. Іспанські й французькі фрази, які вона спромоглася видобути з глибин своєї пам'яті, допомогли Ірині завоювати прихильність персоналу, який майже весь походив з Мексики, Гватемали та Гаїті. Платня була не надто високою з огляду на непрості обов'язки, але на це майже ніхто не нарікав. «Бабусь треба пестити, але з повною повагою. І дідусів також, але їм не слід надто довіряти, бо вони розпусники» – порадила їй бригадирка прибиральниць Лупіта Фаріас, приземкувата індіанка з лицем, як в ольмекських статуй. Лупіта вже тридцять два роки працювала в Лак-хаузі й мала доступ до помешкань, тож добре знала всіх пожилців та їхнє минуле, вгадувала, що їх турбує, й розраджувала у знегодах.

- Пильнуй, коли в когось почнеться депресія, Ірино. Тут це вельми поширено. Щойно завважиш, що хтось усамітнюється, занадто сумує, без причини залишається лежати в ліжку або припиняє їсти, негайно біжи до мене, зрозуміла?

- І як ти дієш у таких випадках, Лупіто?

- Залежно від обставин. Я їх голублю, і вони завжди вдячні за це, бо в стариків немає нікого, хто б до них доторкнувся; а ще я приманюю їх якимось телесеріалом, адже ніхто не хоче померти, не побачивши, чим усе скінчиться. Декому легшає від молитви, але тут є й чимало атеїстів, які не моляться. Головне, не залишати їх самих. Якщо мене не буде поблизу, попередь Кеті, – вона знає, що робити.

Лікарка Кетрін Хоп, мешканка другого рівня, була першою, хто привітав Ірину від імені всієї громади. У свої шістьдесят вісім років вона була наймолодшою з пожилців інтернату. Відтоді, як опинилася в інвалідному візку, Кетрін обрала догляд і товариство, що їх надавав Лак-хауз, де жінка жила вже років зо два. За цей час вона зробилася душею закладу.

- Старші люди напрочуд кумедні. Вони багато пожили на світі, кажуть, що заманеться, і їм начхати на чужі думки. Тут ти ніколи не знудишся, – сказала вона Ірині. – Наші пожилці – люди освічені й, коли вони при

доброму здоров'ї, то продовжують навчатися та експериментувати. У цій громаді є стимул, тут можна уникнути найбільшої старечої біди – самотності.

Ірина знала, що в Лак-хаузі панує дух прогресу, який раз по раз давався визнаки. Потрапити сюди можна було тільки після кількарічної черги, яка була б іще довшою, якби деякі претенденти не помирали перш, ніж вона до них доходила. Тутешні старики були переконливим свідченням того, що вік, попри певні обмеження, не забороняє розважатися та брати участь у гамірному вирі буття. Чимало з них були активістами руху «Старики за мир» і по п'ятницях уранці виходили на вуличні акції протесту проти згуб і несправедливостей цього світу; це переважно стосувалося американського імперіалізму, за який вони відчували моральну відповідальність. Активісти, серед яких вирізнялася одна дама віком ста й одного років, збиралися на розі майдану навпроти поліційного відділку зі своїми ціпками, ходунками й візками та плакатами проти війни чи глобального потепління, і люди підтримували їх гудками своїх автівок або підписуючи петиції, які несамовиті прадіди та прабабусі тицали їм у руки. Бунтівники часто з'являлися в телесюжетах, а поліцаї пошивалися в дурні, намагаючись розігнати їх марними погрозами застосувати сльозоточивий газ. Ганс Фойгт розчулено показав Ірині табличку в парку на честь дев'яносто семирічного музиканта, котрий помер у 2006 році від крововиливу в мозок на бойовому посту під пекучим сонцем, протестуючи проти війни в Іраку.

Ірина росла в молдавському селі, де жили самі старики та діти. Всім бракувало зубів – перші втратили їх у процесі вживання, а в других молочні встигли повипадати, а нові ще не з'явилися. Вона згадала своїх діда з бабою, і – як це часто траплялося в останні роки – відчула докори сумління через те, що кинула їх. У Лак-хаузі дівчина мала нагоду дати іншим старикам те, чого не спромоглася дати своїм, і думка про це спонукала її дбати про підопічних. Невдовзі всі вони й деякі пожилці першого рівня, незалежні, пройнялися симпатією до Ірини.

Альма Беласко одразу привернула її увагу. Ця жінка вирізнялася з-поміж інших аристократичними манерами й тим магнітним полем, що відокремлювало її від решти смертних. Лупіта Фаріас запевняла, що Лак-хауз не для такої жінки, як Беласко, що вона недовго затримається тут і одного чудового дня по неї приїде той самий водій, який привіз її сюди на «мерседес-бенці». Однак минали місяці, а нічого такого не відбувалося. Ірина обмежувалася тим, що спостерігала за Альмою Беласко здаля, бо Ганс Фойгт велів зосередитися на її підопічних, особах другого та третього рівнів, і не відволікатися на незалежних. Вона доглядала своїх клієнтів (називати їх пацієнтами заборонялося) й опановувала навички нової роботи – тож була дуже зайнята. В процесі тренінгу Ірина мусила, зокрема, переглянути відеозапис останніх похорон – єврейки-буддистки та розкаяного агностика. Що ж до Альми Беласко, та, либонь, не звернула б уваги на Ірину, якби обставини не склалися так, що невдовзі дівчина зробилася в інтернаті притчею во язицех.